

"חמדת ימים" - שאלות לתלמידים על בסיס השיעורים המקוונים בהלכות

פסח

מכירת חמץ

1. עד מתי מותר למכור את החמץ? מדוע אסור למכור לאחר מכן?
2. אדם שניקה כראוי את ביתו, האם כדאי שבכל זאת יעשה מכירת חמץ? מדוע?
3. מדוע נהגו שהרב יבצע את מכירת החמץ? המבצע מכירה על ידי הרב - מהו המינימום שעליו להבין במשמעות המעשה שלו?
4. האם צריך להקפיד למכור את הקטניות שמשאירים בבית? מדוע?
5. מדוע צריך לכתוב בשטר המכירה את שם המוכר וכתובתו?
6. לאחר הפסח - מה הדין של "חמץ שעבר עליו הפסח"? מה הדין של חמץ שנמכר לגוי כדין?

הלכות חמץ ומצה

חמץ ומצה

1. בליל הסדר יוצאים ידי חובה דווקא במצה שמורה. ממתי המצה צריכה להיות שמורה?
2. האם יש מצווה לאכול מצה בשאר ימות החג, או רק בליל הסדר?
3. איזה תנור כשר לאפיית המצות?
4. מה דינו של חמץ שהיה ראוי לאכילה, אך התקלקל עד שאינו ראוי אף לאכילת כלב?

השבתת חמץ

5. מן התורה ניתן לבער את החמץ או לבטלו. מדוע חכמים תיקנו שגם יבערו וגם יבטלו?
6. כיצד מבטלים את החמץ?
7. מה יעשה קודם - ביטול החמץ או שריפתו? מדוע?
8. מה יעשה אדם שמצא חמץ ברשותו לאחר חצות של י"ד ניסן?
9. כיצד ינהג מי שמצא ברשותו חמץ בפסח - בחג או בשבת?

בדיקת חמץ

10. מהו הזמן של בדיקת חמץ לכתחילה?
11. ממתי חל האיסור להתחיל במלאכה או בסעודה לפני זמן בדיקת חמץ?
12. מהי הברכה שמברך לפני שמתחיל לבדוק את החמץ?
13. האם יש צורך לבדוק חמץ בבית הכנסת? האם מברכים על כך?
14. האם צריך לבדוק חמץ בחצר פתוחה? פרט.
15. באיזה מהדברים הבאים ניתן להשתמש לבדיקת חמץ - אבוקה? פנס? נר פראפין?
16. במשפחות רבות נוהגים להניח עשרה פתיתים לפני הבדיקה. מהו הטעם למנהג זה?
17. מה ההבדל בין ביטול החמץ שעושים לאחר בדיקת חמץ, לבין ביטול החמץ שעושים לאחר ביעורו?

18. אם עבר הפסח ונזכר שלא בדק את החמץ. מה עליו לעשות?

ערב פסח

19. אילו מלאכות אסורות בערב פסח לאחר חצות היום?

20. עד מתי מותר לאכול חמץ או ליהנות ממנו בערב פסח (יד בניסן)?

הלכות ליל הסדר

1. מדוע התורה כתבה ארבע פעמים שצריך אדם להגיד לבנו עניין יציאת מצרים ופסח, ובכל פעם כתבה זאת בלשון אחרת?

2. בליל הסדר משתדלים להשתמש במצה שמורה. מהי מצה שמורה מהודרת – מאיזה שלב שומרים עליה מרטיבות?

3. למה שמים ביצה בקערת ליל הסדר?

4. באיזה ירק משתמשים למרור, ובאיזה ירק משתמשים לכרפס?

5. חרוסת – ממה מכינים, מהי הסיבה למנהג החרוסת?

6. במה שונה הקידוש של ליל הסדר מן הקידוש של שבת ויום טוב אחר?

7. כנגד מה תיקנו את מצות ארבע כוסות?

8. מהו גודל הכוס הדרוש למצות ארבע כוסות?

9. שתיית היין - מהו שיעור השתייה הדרוש? האם יש לשתות את היין בבת אחת?

10. הסבה - מדוע תיקנו חכמים להסב בליל הסדר? מתי חייבים להסב? כיצד מסבים?

11. ההגדה פותחת את סיפור יציאת מצרים בגנות ומסיימת בשבח. מהי הגנות ומהו השבח שעליהם מדובר?

12. מה נשתנה בין אמירת "מה נשתנה" בתקופת המקדש, לבין "מה נשתנה" בתקופה שבה אין מקדש?

13. מה עושים כאשר אין ילדים ששואלים "מה נשתנה"?
14. מהו הדין של נטילת ידיים לפני אכילת הכרפס?
15. אכילת הכרפס – במה טובלים? כמה אוכלים? האם מסבים?
16. במשך אמירת ההגדה צריכה המצה להיות מגולה. מתי, בכל זאת, מכסים את המצות?
17. כיצד ינהג עורך הסדר הצריך לחלק מצות למסובים, וגם צריך לאכול בעצמו מהמצות?
18. כורך – מה אוכלים? כמה? בהסבה?
19. אפיקומן – כמה אוכלים ממנו? האם מותר לאכול או לשתות אחריו?
20. מדוע נוהגים לפתוח את הדלת לפני אמירת "שפוך חמתך"?
21. מה הדין של "כוס חמישית"?
22. מה המיוחד בקריאת שמע שעל המיטה הנאמרת בליל פסח?

אפיית מצות לפסח

1. באילו מים משתמשים לבצק שממנו מכינים את המצות? פרט.
2. עד מתי ניתן לטחון את הקמח של המצות? מדוע?
3. האם ראוי להוסיף מלח לעיסה של המצות? מדוע?
4. האם מותר ללוש במקום חם? מדוע? מה הדין בדיעבד?
5. אילו תנורים כשרים לאפיית המצות? פרט את סוג החימום ואת דרגת החום.
6. מהו עובי המצה הרצוי? פרט את המנהגים השונים.
7. מה הדין במקרה שהמוכר גילה דעתו שהוא רוצה לקבל את התשלום מיד והקונה אינו משלם?

מבנה ההגדה של פסח – חלק א

פתיחה – עידוד לתקופת הגלות – "הא לחמא עניא"

1. פתיחה – "הא לחמא עניא" – היכן אנו מוצאים בנוסח זה עידוד לתקופת הגלות?
2. מדוע נהגו להסיר את הכיסוי מעל המצות לפני אמירת: "הא לחמא עניא די אכלו אבהתנא בארעא דמצרים"?
3. הסבירו את המילים: "כל דכפין ייתי ויילל, כל דצריך ייתי ויפסח".
4. מדוע "הא לחמא עניא" נכתב בארמית?

שאלות על השינויים בלילה הזה

5. בזמן המקדש שאלו שאלה שאיננו שואלים אותה כיום –
6. איזו שאלה?
7. מהי השאלה ששואלים כיום, שלא נשאלה בזמן המקדש?
8. מהיכן מתחילה התשובה על השאלה: "מה נשתנה הלילה הזה מכל הלילות"?

תשובה קצרה המתחילה בגנות ומסיימת בשבח – לפי דעת שמואל המדבר על גנות פיזית

9. באילו מילים מתחיל תיאור הגנות הפיזית?
10. כיצד מוכיחה ההגדה שהמצווה לספר ביציאת מצרים מוטלת גם על חכמים גדולים?
11. אנו מודים לה' על כל הבנים שנתן לנו, גם אם לא כולם חכמים, וכך כנגד כל בן ישנה מילה אחת של הודאה. מהי?

זמן המצווה המיוחדת של סיפור יציאת מצרים

12. כיצד למדו חז"ל מהפסוק: "והגדת לבנך ביום ההוא לאמר: בעבור זה עשה ה' לי בצאתי ממצרים", שיש מצווה מיוחדת בליל הסדר לספר ביציאת מצרים?

13. במה מיוחדת מצוות סיפור יציאת מצרים בליל הסדר מהמצווה שיש בכל יום לספר ביציאת מצרים?

פתיחה בגנות וסיום בשבח לפי דעת האמורא רב המדבר על גנות רוחנית

14. כמה שנים היו בני ישראל במצרים בפועל?

15. השלם: ה' חישב את ארבע מאות השנים לא מהזמן שישראל ירדו למצרים, אלא...

מבנה ההגדה של פסח – חלק ב

סיפור יציאת מצרים בהרחבה - עם ישראל במצרים (שלב א - 94 שנות גרות)

1. "שִׁפְרָעָה לֹא גָזַר אֱלֹהֵי הַזִּכְרִים וְלָבֵן בִּקֵּשׁ לַעֲקֹר אֶת הַכֹּל". היכן מצאנו שלבן ביקש לעקור את הכל?

2. הסבירו היטב את המילים: "אֲרַמִּי אֲבֹד אָבִי, וַיֵּרֶד מִצְרָיִם".

3. מה דרשו בהגדה על המילים: "וַיִּגְר שָׁם בְּמֶתִי מֵעַט וַיְהִי שָׁם לְגוֹי גָּדוֹל עָצוּם וָרֹב"?

4. מהם שלושת הדברים שישראל לא שינו בהיותם במצרים?

שיעבוד ישראל במצרים (שלב ב - 116 שנות עבדות, מתוכם 86 שנות עינוי)

5. "וַיִּרְעוּ אֹתָנוּ הַמִּצְרִים וַיַּעֲנוּנוּ וַיִּתְּנוּ עָלֵינוּ עֲבֹדָה קָשָׁה" – מהם שלושת שלבי השיעבוד המתוארים כאן?

6. מהי "עבודת פרך"?

סיבות הגאולה

7. "וַיְהִי בַיָּמִים הָרַבִּים הָהֵם וַיָּמָת מֶלֶךְ מִצְרַיִם וַיֵּאָנְחוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל מִן הָעֲבָדָה וַיִּזְעַקוּ וַתַּעַל שְׁוַעֲתָם אֶל הָאֱלֹהִים מִן הָעֲבָדָה" – לפי פסוק זה, בזכות מה נגאלו ישראל?

היציאה ממצרים

8. "וַיֹּצֵאֵנוּ ה' מִמִּצְרַיִם בְּיָד חֲזָקָה וּבְזֶרַע נְטוּיָה וּבַמֶּרְא גָדֹל, וּבָאוֹת וּבַמִּפְתִּים." מניין להגדה ש – "לא על ידי מלאך"?

מכות מצרים

9. רבי יהודה הֵיָה נֹתֵן בָּהֶם סְמָנִים: דָּצָ"ךְ עַד"ש בָּאֵח"ב. יש כאן שלוש קבוצות. מה המיוחד בכל אחת מהקבוצות, כפי שלמדנו בשיעור?

השוואת מכות מצרים למכות הים

10. מניין למד רבי יוסי הגלילי שמספר המכות שהמצרים לקו על הים היה כפול חמש ממכות מצרים?

מבנה ההגדה של פסח – חלק ג

הכרת הטוב ותודה על כל שלב בגאולה

1. כמה מעלות טובות למקום עלינו! אלו הוציאנו ממצרים ולא עשה בהם שפטים, דיינו וכו'. מהי משמעות המילה דיינו כאן?

הטעמים לשלוש מצוות האכילה – פסח, מצה ומרור

2. רבן גמליאל היה אומר: כל שלא אמר שלשה דברים אלו בפסח, לא יצא ידי חובתו, ואלו הן: פסח, מצה, ומרור. איזו חובה לא יצא כראוי?
3. בזמן שמפרטים שתיים מהמצוות הללו מגביהים אותן – להראות ולהסביר. מהו המאכל שמקפידים שלא להגביהו בזמן שמסבירים עליו? מדוע?
4. המצה מסמלת את השיעבוד או את הגאולה? הסבירו היטב.

החיוב לכל אדם להרגיש כאילו יצא ממצרים

5. "בכל דור ודור חיב אדם לראות את עצמו כאילו הוא יצא ממצרים, שנאמר: "והגדת לבנך ביום ההוא לאמר: בעבור זה עשה ה' לי בצאתי ממצרים". הסבירו כיצד למדו זאת מן הפסוק.

הודאה והלל על הגאולה

6. מתי אומרים את ההלל? פרטו.
7. מהו התוכן של ברכת "אשר גאלנו", הנאמרת לפני מצוות האכילה?
8. מהו התוכן של "שפוך חמתך"?
9. מהו הלל המצרי? מהו הלל הגדול? ומהי "ברכת השיר"?

חֶסֶל סְדוּר פֶּסַח

10. חֶסֶל סְדוּר פֶּסַח כְּהִלְכְּתוֹ,

כָּל מִשְׁפָּטוֹ וְחֻקְתּוֹ.

כְּאִשֶּׁר זָכִינוּ לְסִדֵּר אוֹתוֹ,

כֵּן נִזְכָּה לַעֲשׂוֹתוֹ.

זֶה שׁוֹכֵן מְעוֹנָה,

קוֹמֵם קֹהֵל עֹדֵת מִי מְנָה.

בְּקֶרֶב נִהַל נְטָעֵי כֶּנֶה

פְּדוּיִם לְצִיּוֹן בְּרִנָּה.

א. מה כתוב במקום: "הסתיים"?

ב. "כֵּן נִזְכָּה לַעֲשׂוֹתוֹ" – את מי?

ג. מהו הכינוי לה' בפיוט?

ד. מהו הכינוי לעם ישראל בפיוט?